

От « 11 » января 2019 г.

№ 3

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Об утверждении муниципальной программы «Развитие национального образования в Атнинском муниципальном районе»

В целях сохранения и развития системы национального образования, сохранения и развития национальной культуры и языка, в соответствии с Концепцией развития национального образования в Республике Татарстан до 2030 года, утвержденной Постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 19.08.2016 г. № 570 Государственной программой "Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан на 2014 - 2020 годы", утвержденной Постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 25.10.2013 N 794 постановляю:

1. Утвердить программу «Развитие национального образования в Атнинском муниципальном районе на 2019-2022 гг.» согласно приложению.
2. Настоящее постановление вступает в силу со дня его подписания.

И.о. руководителя Атнинского
районного исполнительного комитета:

А.Ф.Каюмов

От « 11 » января 2019 г.

№ 3

КАРАР

“Этнэ муниципаль районында милли мәгарифне үстерү” программасын раслау турында

Милли мәгариф системасын саклау һәм үстерү максатыннан, милли мәдәниятне һәм телне саклау һәм үстерү, 2030 нчы елга кадәр Татарстан Республикасында Милли мәгариф үсеше Концепциясе, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 нчы елның 19 нчы августындагы 570 нче номерлы карары белән расланган "2014 – 2020 нче елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү" дәүләт программасы буенча Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 нче елның 25 нче октябрдәге 794 нче номерлы карарына нигезләнеп карар чыгарам:

1. «Этнэ муниципаль районында 2019-2022 нче елларга милли мәгарифне үстерү» программасын кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карар кул куелган көннән үз көченә керә.

Этнэ районы башкарма комитеты житәкчесе
вазыйфаларын вакытлыча башкаручы:

Каюмов А.Ф.

**2019-2022 ЕЛЛАРГА ӘТНӘ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ МИЛЛИ МӘГАРИФНЕ ҮСТЕРҮ
ПРОГРАММАСЫ**

**2019-2022 ЕЛЛАРГА ӨТНЭ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ МИЛЛИ
МЭГАРИФНЕ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫНЫҢ ПАСПОРТЫ**

Программаның исеме	2019-2022 елларга Өтнэ муниципаль районында милли мэгарифне үстерү программасы
Программаның эшләү өчен нигез	- 2014-2020 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасы - 2030 елга кадәр Татарстан Республикасында Милли мэгариф үсеше Концепциясе.
Программаны төп эшләүче	Өтнэ муниципаль районы башкарма комитетының мэгариф бүлеге, мэгълүмати-методик үзәге.
Программаның максаты һәм бурычлары	Татарстан Республикасының дәүләт телләрен саклау, өйрәнү, үстерү өчен шартлар тудыру, “Татарстан Республикасы Дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында “ ТР Законы , 2014-2020 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасы
Программаны гамәлгә ашыру вакыты	2019-2022 еллар
Программаның төп юнәлешләре	-районның гомуми белем бирү учрежденияләрендә яна федераль белем бирү стандартларына күчү шартларында дәүләт телләрен өйрәнү, -икетеллек шартларында педагогик кадрлар белән эшләү, -дәүләт телләренң ижтимагый статусын күтәрү, -татар телен республикадан читтә үстерү, саклау.
Программаны үтәүчеләр	Өтнэ муниципаль районының мэгариф бүлеге, мэгълүмати-методик үзәк, мәктәпкәчә, башлангыч, урта, профессиональ, өстәмә белем бирү учрежденияләре.
Программа үтәлешен тикшереп торы Финанслау чыганагы	Программа үтәлешен Өтнэ районы администрациясе тикшерә. Муниципаль бюджет 2019 елга – 400000 2020 елга –400000 2021 елга – 400000 2022 елга – 400000 Барлығы - 1600000

I. ПРОБЛЕМАНЫҢ АСЫЛЫ

“Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында” Татарстан Республикасы Законы республика халыклары телләренең ирекле үсеше өчен кирәкле шартлар белән тәмин итә. Закон нигезләмәләрен гамәлгә ашыруда һәм телләренең гамәлдә булуы өчен төп юнәлеш мәгарифкә юнәлгән.

“Мәгариф турында” РФ һәм РТ Законнарына, Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында” Законына, 2014-2020 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү Татарстан Республикасы дәүләт программасына туры китереп, Этнә муниципаль районында милли мәгарифкә нигез салучы принцип булып, туган телдә белем һәм тәрбия алу хокукы һәм бу хокукны гамәлгә ашыру өчен шартлар булдыру тора.

Милли мәгариф шәхесенең интеллектуаль һәм рухи үсеше өчен киң мөмкинлекләр ача. Этнә районында аның үсеш проблемалары чишелгән: мәктәпләрдә югары белемле тел һәм әдәбият укытучылары эшли, татар телендә белем алу өчен бөтен мөмкинлекләр булдырылган.

Этнә районы территориясендә 13 балалар бакчасы, 7 филиал, 1 башлангыч мәктәп-бакча, 7 төп, 5 урта белем бирү учреждениесе эшләп килә, мәктәпләрдә 1116, балалар бакчаларында 510 бала белем һәм тәрбия ала.

2018-2019 уку елында укучыларның милләт составы (Таблица 1)

Татарлар	97 %
Башка милләт	3,04

Милли белем бирү учрежденияләре (Таблица 2)

Гомуми белем бирү учрежденияләре	Барлыгы	Татар телендә белем бирү учрежденияләре
Урта мәктәпләр	5	5
Төп мәктәпләр	7	7
Мәктәп филиалы	7	7
Балалар бакчалары	13	13
Башлангыч мәктәп-бакча	1	1
Барлыгы	33	33

Районның татар теле һәм әдәбияты укытучылары “Яңа федераль дәүләт белем бирү стандартларын тормышка ашыру шартларынд, татар теле һәм әдәбиятын өйрәнүнең нәтижәлеген күтәрү” дигән методик тема өчтендә эшлиләр.

Өтнә районы мәктәпләрендә 24 татар теле һәм әдәбият укытучысы эшли, барысы да югары белемле. Район мәгариф бүлеге һәм мәктәп планы буенча һәр укытучы үз вақытында Татарстан Республикасының Белем үстерү институтында профессиональ дәрәжәләрен күтәрәләр. 21 укытучы (88 %) квалификация категориягә ия. Шуларның 11 (46 %) югары квалификация категорияле, 10 укытучы (42 %) I квалификация категорияле.

Мәктәпләрдә татар телендә белем бирелә, татар мәктәпләре өчен чыккан программалар белән эшлиләр.

Барлык гомуми белем бирү учрежденияләре татар телендә белем бирүче предмет укытучылары белән тәмин ителгән. Алдагы елларда педагогик кадрларга ихтыяж юк.

Районыбыз укучылары мәктәп, район, республика күләмендә уздырылган бәйгеләрдә катнашалар.

(Таблица 3)

№	Мәктәп	Татар теле (район этабы)		Татар әдәбияты (район этабы)		Республика олимпиадасы		Халыкара олимпиада
		жинүче	призер	жинүче	призер	Татар теле	Татар әдәбияты	Татар әдәбияты
1	О.Өтнә	3	4	1	3	1 катна шучы		
2	Күңгәр	1	2	2			1 призер, 1 катнашучы	катнашучы
3	Күэм		2					
4	Комыргужа		1	1			1 призер	катнашучы
5	Бәрәскә							
6	О.Мөңгәр	2	3					
7	Т.Көек	1						
8	Күшәр		1					
9	Бәрәзә	1	1			1 катна шучы		
10	И.Өжем				1			
11	К.Киме		2					
12	Я. Шашы		1					

Барлык мәктәпләрдә дә күренекле шәхесләргә, язучыларның юбилейларына багышланган чаралар үтә. Февраль анда Ш.Мәржәни исемендәге Коморгуца урта мәктәбендә Ш.Мәржәни исемендәге республика күләм фәнни-гамәли конференция уздыру мәгариф һәм фән министрлыгының эш планына кертелде. Конференциядә Арча, Саба, Кукмара, Теләче, Яшел Үзән, Биектау, Балтач һәм башка районнардан укучылар, укытучылар, галимнәр катнаша. Киләчәктә дә, ике елга бер тапкыр бу конференцияне үткөрү планлаштырылды. Февраль аенда

Халыкара туган телләр көне зурлап үткәрелә. Апрель аенда һәр мәктәптә татар теле һәм әдәбияты айлыгы үткәрелә.

Мәктәпләрдә фәннәрне укытуны камилләштерү, сәләтле балаларны ачыклау максатыннан районда ел саен татар теле һәм әдәбияты буенча олимпиадалар үткәрелә.

Районда 13 татар теле һәм әдәбияты кабинеты эшли. Барысы да бүгенге көн таләпләренә туры килә, зәвык белән бизәлгән, бай иҗат лабораторияләре тупланган, санитар-гигиена нормалар, куркынычсызлык кагыйдәләре үтәлә.

Үткәрелгән чараларга нәтижәләр ясала, нәтижәләр предмет укытучылары киңәшмәләрендә, район методберләшмә утырышларында анализлана, мәгариф бүлеге буенча приказлар чыгарыла, жиңүчеләр бүләкләнә.

Районның татар теле һәм әдәбияты укытучыларының методберләшмәсе белән Күңгәр урта мәктәбенең югары квалификацияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы Галиева Гөлфия Фирдәвесовна житәкчеле итә. Методберләшмәнең эше укытучыларның педагогик осталыкларын күтәрүгә, укыту-тәрбия процессына яңа технологияләр кертүгә юнәлтелгән.

Әтнә районы Мари Эл республикасының Морки районы Нурумбал урта мәктәбе белән тыгыз элемтәдә эшли. Нурумбал мәктәбенең укытучылары районда үткәрелгән семинарларда актив катнаша. Нәтижәле эш алып барыла. Нурумбал мәктәбе әдәби китаплар белән тәэмин ителде.

ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ.

Максатлар:

1. Татар телен милли мәдәният, тулы кыйммәтле аралашу чарасы һәм татар халкын берләштерү нигезе буларак саклау, өйрәнү һәм үстерү;
2. Рус телен Татарстан Республикасының дәүләт теле буларак саклау һәм үстерү;
3. Сөйләм культурасының гомуми дәрәжәсен һәм телләр арасында толерантлыкны үстерү;
4. РФ регионнарында (Мари Эл Республикасы, Башкортостан Республикасы) яшәүче татар халкына татар телен саклауга һәм үстерүгә ярдәм итү;
5. Тел традицияләренә сакчыл мөнәсәбәт булдыру, телгә аңлы рәвештә милли-мәдәни хезинә итеп карауны тәрбияләү;
6. Татарстан Республикасының дәүләт телләрен грамоталы белү дәрәжәсен күтәрү өчен шартлар тудыру.

Бу максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

1. Белем бирү өлкәсендә татар теле статусын күтәрү, татар телендә белем һәм тәрбия бирүче учрежденияләр челтәрен саклау һәм үстерү, халыкларны үзара рухи һәм мәдәни бағтуда аның функцияләрен киңәйтү.
2. Татар һәм рус телләренә, дәүләт теле буларак, тигез хокуклы һәм оптималь эшләвен тәмин итү.
3. Сөйләм культурасының гомуми дәрәжәсен һәм телләр арасында толерантлыкны үстерү.
4. Рус телен Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак өйрәнү өчен шартлар тудыру.

ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ МЕХАНИЗМЫ.

- Татар теле укытуның укыту-методик һәм укыту-материаль базасын ныгыту.
- Татар теле укытучыларының квалификациясен күтәрү.
- Рус теле нормаларын белү, тел грамоталыгы һәм сөйләм культурасы дәрәжәсен күтәрү чараларын күрү.
- Татар халкының күпләп яшәү урыннарында мәгариф учрежденияләренә татар телен саклап калу, өйрәнү, үстерү эшендә ярдәм итү.
- Республикадан читтә татар телендә белем бирүче мәгариф учрежденияләрен укыту-методик әдәбият белән тәмин итүгә ярдәм күрсәтү.
- Республикадан читтәге китапханә фондларын татар телендәге китаплар белән тулыландыруга ярдәм итү.
- Укытуның заманча яңа ысулларын, үзенчәлекле иллюстратив һәм күрсәтмә ярдәмлекләр куллану.

ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫ СТРУКТУРАСЫ

1. Этнә районы гомуми белем бирү учрежденияләрендә дәүләт телләренә гамәлдә булуын тәмин итү һәм өйрәнү.
2. Икетеллек шартларында педагогик кадрлар белән эш.
3. Дәүләт телләренә ижтимагый статусын күтәрү.
4. Татарстан Республикасынан читтә татар телен саклау һәм үстерү.

**2019-2022 ЕЛЛАРГА ӘТНӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА МИЛЛИ
МӘГАРИФНЕ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫН
ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ЧАРАЛАРЫ**

№	ЧАРАЛАР	ҮТӘЛҮ ВАКЫТЫ	ЖАВАПЛЫ
І БЕЛЕМ БИРҮ УЧРЕЖДЕНИЯЛӘРЕНДӘ ДӘҮЛӘТ ТЕЛЛӘРЕН ӨЙРӘНҮ.			
1.	Гомуми белем бирү учрежденияләрендә дәүләт телләрен өйрәнүне тәмин итү.	Бөтен чорда	Әтнә районы мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк
2.	Гомуми белем бирү учрежденияләрендә ел саен Татарстан дәүләт телләре буенча олимпиадалар үткөрү.	Ел саен	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре
3.	Татар теле һәм әдәбияты, рус теле һәм әдәбияты буенча чыгарылыш имтиханнары, БДИ, БРТ үткөрү.	Ел саен	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре
4.	Мәгариф учрежденияләренең бизәлешендә (стендлар, плакатлар һ.б.) татар телен куллануны тәмин итү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житекчеләре
5.	Район күлмәндә уздырыла торган чараларны Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә үткөрү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житекчеләре, мәдәният бүлеге
6.	Татарстан Республикасы дәүләт телләрен өйрәнү кабинетларының укуы-матди базасын заманча жиһазлар, яңа буын иллюстратив материаллар, күргәзмә эсбаплар белән ныгытуга ярдәм итү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житекчеләре
7.	Туган телдә гомуми белем бирү программасын гамәлгә ашыручы учрежденияләрдә даими рәвештә белем бирү процессының	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк,

	мониторингын ясау.		мәгариф учрежденияләре житәкчеләре
8.	2014-2020 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасы һәм 2019-2022 елларга Этнә муниципаль районында милли мәгарифне үстерү программаларн гамәлгә ашыру буенча чаралар планын төзү.	Ел саен	Мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, мәдәният бүлеге
9.	Программа һәм чаралар планы үтәләше буенча анализ ясау.	Ел саен	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати- методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, мәдәният бүлеге
10.	Укучыларның район территориясендә музейларга йөрүен оештыру.	Бөтен чорда	Мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, мәдәният бүлеге
11.	Тел фәннәре буенча белем бирү сыйфатына мониторинг ясау	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати- методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре
II. ИКТЕЛЛЕЛЕК ШАРТЛАРЫНДА ПЕДАГОГИК КАДРЛАР БЕЛӘН ЭШ			
1.	Милли гомуми белем бирү учреждениеләренә педагогик кадрларны әзерләү, квалификацион категорияләрен күтәрү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати- методик үзәк
2.	Татар теле һәм әдәбияты укытучыларының квалификацион категорияләрен күтәрү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати- методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре
3.	Район укытучыларының татар телендә иң яхшы дәрес, чараларның эшкәртмәләрен туплау.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-

3.	Гомуми белем бирү учрежденияләрендә татар теле һәм әдәбияты кабинетларының смотр конкурсын үткәрү.	3 елга 1 тапкыр	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк.
4.	Район гомуми белем бирү учрежденияләре укучылары арасында иң яхшы шигырь укучы, иншалар, рәсемнәр конкурслары үткәрү.	Ел саен	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, “Әтнә таңы” газетасы редакциясе.
5.	Гомуми белем бирү учрежденияләре, башлангыч һәм урта белем бирү учрежденияләре укучылары өчен Ш.Мәржәни исемдәге фәнни-гамәли конференцияне оештыру һәм үткәрү.	2 елга 1 тапкыр	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, “Әтнә таңы” газетасы редакциясе.
6.	Районда милли бәйрәмнәр, конкурслар, фестивальләр үткәрүдә ярдәм итү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, “Әтнә таңы” газетасы редакциясе, жирле үзидарә органнары.
7.	Массакуләм мәгълүмат чараларында районда милли мәгариф үсешенә уңышларын һәм проблемаларын чагылдыру.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, “Әтнә таңы”

			редакциясе.
8.	Татар халкының күренекле мәдәният, сәнгать, әдәбият әһелләре белән очрашулар оештыруга ярдәм итү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, “Әтнә таңы” газетасы редакциясе, жирле үзидарә органнары.
9.	Районның күренекле жәмәгать эшлеклеләре, язучылары, журналистлары белән очрашулар оештыру.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, “Әтнә таңы” газетасы редакциясе.
10.	Уку елы нәтижәләре буенча гомуми беле бирү учрежденияләренә сәләтле укучыларын бүләкләү.	Ел саен	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре.
11.	Тел укытучыларының иң яхшы материалларын район мәгариф бүлеге сайтына урнаштыру, “Әтнә таңы” газетасына бастыру.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, “Әтнә таңы” газетасы редакциясе.
12.	Әтнә районы жирлегеннән чыккан язучылар, шагыйрьләр, күренекле шәхесләренә юбилейларына багышлап район күләмендә чаралар оештыру, үткәрү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати-методик үзәк, мәгариф

			учрежденияләре житәкчеләре,мәдә ният бүлеге,жирле үзидарә органнары.
--	--	--	---

**IV. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫННАН ЧИТТӘ ТАТАР ТЕЛЕН САКЛАУ
ҺӘМ ҮСТЕРҮ. РЕГИОННАР БЕЛӘН ХЕЗМӘТТӘШЛЕК
(Мари Эл республикасы Морки районы)**

1.	Татар телендә дәрәсләкләр,методик эсбаплар,аудио видеоматериаллар, эдәбиятбелән тәэмин итүгә булышлык итү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати- методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре.
2.	Татар телен укытучы педагогик кадрларга методик ярдәм күрсәтүдә булышлык итү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати- методик үзәк.
3.	Татар теле һәм мәдәнияте көннәрен оештыруга булышлык итү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати- методик үзәк,мәдәният бүлеге.
4.	Морки районы Нурумбал мәктәбе укучылары белән очрашулар үткөрү.	Бөтен чорда	Район мәгариф бүлеге, мәгълүмати- методик үзәк, мәгариф учрежденияләре житәкчеләре, мәдәният бүлеге.